

“Als iemand nog het ‘bankvak’ uitoefent ben ik het wel”

Tekst Bert van Rijssen **Beeld** Teun Copier

Teun Copier (57) startte zijn loopbaan bij een vestiging van de Rabobank. In de avonduren deed hij een opleiding bij de HEAO en volgde hij diverse bancaire opleidingen. Bij de Rabo vervulde hij zo’n beetje alle functies die bij de plaatselijke banken beschikbaar zijn, tot en met die van (interim) directeur. In 2000 maakte hij de overstap naar de Stichting Kerkelijk Geldbeheer (SKG).

Ooit stapte ik zelf over van de commercie naar een kerkelijke organisatie en ik ben benieuwd naar zijn motieven om bij SKG te gaan werken.

“Ik zag een advertentie in het Reformatorisch Dagblad. Ik ben zelf kerke-

lijk betrokken, was al eens scriba en wijkouderling geweest (en momenteel kerkrentmeester). De zittende directeur van SKG zou nog even aanblijven en het was de bedoeling dat ik hem zou opvolgen. Er was di-

rect een klik. Ik had met mijn vorige werkgever afgesproken dat ik terug zou kunnen komen als het mij niet beviel, maar ik heb geen moment erover gedacht van die regeling gebruik te maken. ►

Ik hou van het bankvak. En als vestigingsdirecteur van een bank stuur je wel de mensen aan die dat vak uitoefenen, maar zelf weet je bij wijze van spreken na vijf jaar niet meer hoe je 'rente' moet spellen. Bij SKG doen we alles zelf: rentebeleid, beleggingsbeleid, productbeleid, publiciteit.... Als iemand nog het 'bankvak' uitoefent ben ik het wel."

Hoe veilig is ons geld bij SKG?

"Wij hebben een heel conservatief beleggingsbeleid. Ongeveer een kwart van de portefeuille is uitgeleend aan kerken en kerkelijke organisaties. Dat zijn betrouwbare partijen, we hebben nog nooit één bedrag hoeven af te boeken. SKG verzorgt voor Protestants Diaconaal Krediet Nederland (PDKN) alle werkzaamheden. Zelfs op de leningen die verstrekt zijn door PDKN is nog nooit afgeboekt. PDKN is een fonds waarin diaconieën geld kunnen uitlenen tegen een lagere rente dan in de markt. Deze projecten zijn vaak wat riskanter/kwetsbaarder dan gebruikelijk, maar hier dus ook nog geen afboekingen. Diaconieën die geld inbrengen accepteren ook een lagere rente omdat het om diaconale doelen gaat, maar tegenwoordig is het geboden rendement van 1,25% bijna vergelijkbaar met lange-termijn opbrengsten van reguliere spaarrekeningen).

Ongeveer de helft van de portefeuille zit in bankdeposito's. Wij hebben ongeveer twee jaar geleden ons staatspapier daarvoor ingeruild omdat dat geen enkel rendement meer opleverde. De deposito's zijn volwaardig, niet achtergesteld, van één van de grote Nederlandse systeembanken en hebben gewoon de status van spaargeld, er is geen enkele relatie met het eigen vermogen van de bank. We doen op dit moment niets in fondsen en obligaties omdat deze producten op dit moment niet in ons beleggingsbeleid passen.

En dan is er nog een kwart dat in variabele spaarvormen is ondergebracht. Wij hanteren nog het ouderwetse principe van 'vast voor vast, variabel voor variabel', bijvoorbeeld direct opvraagbaar spaargeld wordt direct opvraagbaar uitgezet, niet één op één maar wel gemiddeld."

"Wat ik iedereen van harte kan aanraden is om te kijken of het geld niet in de eigen gemeente kan worden aangewend"

Hoe gaan de zaken?

"Geld verdienen is momenteel moeilijk. We leven in een lastige rentemarkt. Tegenwoordig komen de rentebaten vooral uit geldleningen aan kerken, en onze financieringsportefeuille groeit nog steeds. De reguliere banken willen geen geld meer aan kerken lenen. Dat heeft te maken met regelgeving inzake risicobeheersing, met hun te beperkte kennis over het risico bij kerken en de te verwachten geldstromen. Gemeenten komen daardoor vaker bij SKG terecht. De specifieke kennis van SKG van denominaties en individuele gemeenten is dan belangrijk. Bij bankieren gaat het met name over het inschatten van risico's."

Ik leg Teun een casus voor. Een kerkrentmeester beheert een miljoen euro. Een deel wil hij vrij beschikbaar houden om mogelijke inkomstendaling of kostenstijging in de nabije toekomst te kunnen opvangen, een deel kan voor langere tijd worden weggezet. Wat moet hij doen?

Het blijft even stil. "Daar is geen eenduidig antwoord op te geven. Waar komt dat miljoen vandaan? Meestal

is het geld dat door vorige generaties met dubbeltjes en kwartjes bij elkaar is gebracht. Mag je daarmee risico's nemen? En er zijn grote verschillen tussen gemeenten. Als je een lange historie met, en veel kennis in huis hebt van beleggen moet je dat gewoon doen. Veel gemeenten hebben al eeuwen grondbezit, kopen en verkopen wat, gewoon blijven doen. Als je geen historie en geen kennis hebt, kun je beter niet beginnen met beleggen.

Veel kerkrentmeesters gedragen zich als particuliere beleggers: ze stappen te laat in en te vroeg uit. Dat heeft sommige gemeenten rond 2008 veel geld gekost. Overigens is toen ook spaargeld (bij de verkeerde banken gestald) verloren gegaan.

Bij SKG kunnen kerkrentmeesters sparen met de zogenaamde rentevervalkalender. Door de hoofdsom van een spaarcontract in verschillende deelcontracten en looptijden vast te zetten, kunnen de renteschommelingen beperkt blijven en kan periodiek gekozen worden wat er met het vrijvallende deel wordt gedaan. Ik noem een voorbeeld van een gemeente die een groot bedrag langjarig had vastgezet en met het rendement van 6 % het traktement dan de predikant betaalde. Toen dit bedrag vrijviel kon de gemeente het opnieuw plaatsen voor 3 % maar de predikant zou een halvering van zijn inkomen misschien niet waarderen.... Met de rentevervalkalender worden dit soort fluctuaties verminderd. Gemeenten die er vanaf het begin voor kozen, hebben nu nog een gemiddeld rendement van 2,66 % en doen het dus goed in vergelijking met de marktrente die zelfs voor langere termijnen vaak niet meer boven de 1 % uitkomt. En als de rente weer gaat stijgen kunnen de vrijvallende bedragen weer voor een hogere rente worden weggezet."

Als de rente weer gaat stijgen?

"Ik heb geen glazen bol. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de rente de nek omgedraaid maar volgens mij kun je dat niet te lang doen. Als de overheid besluit geen rendement meer toe te laten op vermogen gaan marktpartijen risico's nemen; de markt wil nu eenmaal rendement. En er ontstaat dan een ongezonde en onnatuurlijke vraag naar riskantere beleggingsvormen, die daardoor inmiddels in mijn ogen allemaal te hoog geprijsd zijn: aandelen, obligaties, grond, gebouwen, goud....

"Als je wil beleggen, doe dat dan in ieder geval met een lange termijn perspectief en in zaken die een vast of in ieder geval variabel rendement opleveren los van de waarde ervan"

Verder is er het gegeven dat er inmiddels meer dan 1500 miljard euro aan obligaties door de ECB is opgekocht. Niemand weet echter hoeveel van dat geld in de reële economie terecht is gekomen, maar ongeveer één derde lijkt een goede schatting.

Nog zo'n 1000 miljard euro 'zweeft' ergens en dat zal uiteindelijk ergens een weg zoeken, waarbij stijgende inflatie een voor de hand liggend scenario zal zijn. En dan gaat ook de rente stijgen.

SKG

SKG is geen bank in de wettelijke zin van het woord, heeft daarom geen bankvergunning nodig, kan dus geen geld creëren, en alleen kerkelijke organisaties (geen particulieren dus) zijn klant. Gemeenten kunnen wel sparen, lenen en betalen maar niet beleggen via SKG.

Het betalingsverkeer heeft SKG uitbesteed aan Van Lanschot Bankiers. Het balanstotaal van SKG bedraagt ruim 425 miljoen euro.

Hoe dan ook, dit is een lastige tijd om een advies te geven aan kerkrentmeesters wat ze met liggende gelden moeten doen. Als je wil beleggen, doe dat dan in ieder geval met een lange termijn perspectief en in zaken die een vast of in ieder geval variabel rendement opleveren los van de waarde ervan (pacht, dividend). Wat ik iedereen van harte kan aanraden is om te kijken of het geld niet in de eigen gemeente kan worden aangewend. Bijvoorbeeld investeren in je eigen onroerend goed om kosten te besparen. Duurzame energie: zonne-

panelen, warmtepompen... Of in preventief onderhoud, als je dat als sluitpost beschouwt gaat het op den duur ook niet goed, dan krijg je opeens onverwachte kosten. En waarom niet investeren in pastoraat?

Wat ik in ieder geval zeker weet is dat als je, vanwege dalende inkomsten, de predikant minder gaat laten werken, je de gemeente verder afbreekt. Maar wat gebeurt er als je besluit om, tegen de stroom van dalende ledentallen in, van een 0,7 FTE predikantsplaats weer een fulltime aanstelling te maken?"

